

נוסח תימן

שילדים

זמני פניסת וציאת השבת

פרשת כניסת ציאת

18:06 17:08 תרומה

18:11 17:14 תצוה

18:16 17:19 כי תשא

18:21 17:24 יקהל-פק

י"ל י"א זמן ז"א

לזמן ירושלים יש להויר

15 דקות לכניסת השבת

לזמן חיפה להויר 9 דקות

לזמן לניסות השבת

ירחון לחודש אדר הגשע"ח ליצירה בשכ"ט לשטרות
העורך: שלמה מחפוד יצ"ו כתובת המערכת: רחוב הגר"א ו, רה"ע

מח"ד הגאון הגדול הרב ר' צבי הירש פרידמאן שליט"א

בן העיר קרית אונו - חבר מועצת הרבנות הראשית לישראל

מדי"כ: "בין ארורה ורש" לבין "ברוכה אסתר", בין "ארורים אויבים" לבין "ברוכים ישראל".

הגדולים לוגמים יין, ואומרים "ברוך מדי"כ", וכלם עונים "ארו המן". והשותים אומרים: "ארו המן", והעונים אומרים: "ברוך מדי"כ". השותים אומרים: "ברוכה אסתר", והעונים אומרים: "ארו ורש". ומגבירים את הקצב והמהירות, ואם ארע שמישהו טעה, אומרים לו, שכבר יצא ידי חובה, עד שלא ידע בין "ארו המן" ל"ברוך מדי"כ". וכן פיוצא בזה.

כך יוצא, אפוא, שילדי תימן, לפי מורשת אבותינו, שהיא עתיקת יומין, קדושה, נהגו בימי הפורים, לשמח שמחת אמת, בעליזות, בעליצות, בחן, באהבה ובחבה, אבל בדעת ובאמונה, כדי להודות לה' על הנסים ועל הנפלאות שעשה לאבותינו בימי מדי"כ ואסתר שהצילנו מפח אויבנו, ומתפללים לה' שגם לנו יעשה נסים ונפלאות, וישיענו מפח אויבנו, וכך נזכה להיות בני ה' אהוביו, בני אל חי, ששים ושמחים לעבד את ה', קשומחת עולם על ראשינו. לא ברעש, ולא בשכרות ולא בשגעון, אלא בדעת ובאמונה בה' יתברך, אבינו מלכנו, האל הגדול והנורא אל עליון, קונה שמים וארץ, המושיענו והגואלנו בכל דור ודור, לעולם ועד.

מצב רבואי

שקטת גלדי תימן בפורים - אמונה ודעת

ילדים יקרים,

מי אינו שמח בפורים? כל בית ישראל, גדולים וקטנים. אף ילדי ישראל שמחים ומשמחים. ומאחר ומצוה לשמח בפורים, ולהודות לה' על הנסים והנפלאות שעשה לאבותינו בימי מדי"כ ואסתר, והציל אותנו מהמן העמלקי, וכן להתפלל לה' שיעשה לנו נסים כמו שעשה לאבותינו, לכן נראה כיצד ילדי תימן, לפי מורשת תימן, שמחו ושמחו את הגדולים, כפי שחז"ל הורונו.

ראשית נציין, שבתימן לא נהגו בתחפושות כדי לבטא את הסתר הפנים שהיה בימי אבותינו, וגם לא נהגו להשתכר, אלא שתית יין "יותר מהרגיל". בדיעבד, אנו רואים, שהתחפושות והשכרות בימינו עוברים כל גבול, והם בגבול השטות והעברה. וכבר יצא נגד מנהגי ליצנות אלו, אחד מגדולי חכמי תימן, מארי דוד משרקי זצ"ל, בספר שתיילי יחיים, וכן רבנים גדולים מעדות אחרות.

אולם ילדי תימן, בערב פורים הובילו ברחובות העיר, עגלה, עם דמות סוסה צולעת, ועליה דמות אדם, שאמור להיות המן הרשע ימח שמו. והיו אומרים תוך כדי הובלתה, מלים בערבית, שאביא רק את תרגומן: "הנה המן בא, על סוסה צולעת, נבקע ויתפוצץ". והיו מפוצצים פצוצים עד הערב, כדי לבטא את מחית עמלק (=המן האגדי העמלקי).

בבית הכנסת ליל פורים השמחה באה לידי בטוי קשקל הצבור יחד עם הילדים בקולותיהם החביבים, חוזרים על הפסוק במגלה: "איש יהודי היה בשושן הבירה, ושמו מדי"כ בן יאיר בן שמעי בן קיש איש ימיני (אסתר ב', ה') מלה מלה, הברה הברה, בקול עז. לשאי השיאים מגיעה השמחה, כשכלם, והילדים בראשם, חוזרים על הפסוק, "ויתלו את המן על העץ אשר הכין למדי"כ, וחמת המלך שככה (אסתר ז', י')". לא רוקעים ברגלים, לא מפוצצים, אבל בקול עז ובשמחה, מודים לה' על שמחה את עמלק שזמם להשמידנו.

וכן בחזרה על הפסוקים, "ומדי"כ יצא מלפני המלך בלבוש מלכות תכלת וחור ועטרת זהב גדולה ותכריך בוץ וארגמן, והעיר שושן צהלה ושמחה (אסתר ח', ט"ו)".

וכך חוזרים על חמשה פסוקים כנגד חמש גאלות של אבותינו. בתם קריאת המגלה אחרי הברכה, הילדים מובילים בקולותיהם. כשהחזן אומר "ארו המן", הם אומרים, "ברוך מדי"כ". כשהחזן אומר "ברוך מדי"כ", הם אומרים "ארו המן". כשהחזן אומר "ברוכה אסתר", כלם אומרים "ארו ורש-שש". וכן הלאה. שימו לב ילדים חביבים, השמחה שמחה דעתנית, שמחה אמונית. ילדים שיוצעים להבדיל בין אויב לבין אוהב, בין צדיק ובין רשע.

וכך בקריאת המגלה, למחרת בשחרית. וכן בקריאת המגלה בבית לבני הבית הכל רוגש, כלם שמחים, אבל בדרך ארץ. לא משתוללים, לא משתגעים, אבל שמחים שמחת אמת, ומודים לה'.

בבית הכנסת בשחרית, הילדים במרכז. הם מסתובבים בבית הכנסת, והגדולים נותנים להם מעות פורים, באמצעות בניהם, כך שהילדים נותנים לילדים, וכל אחד שומר על האוצר המתרבה והולך של המעות שקבל, ושמח מאד על עשרו.

אחרי ארוחת הבקר, הילדים שולחים את המנות של הוריהם, לקרוביהם ומכריהם. כלם פוגשים את כלם עם המנות, ואורה של אהבת ישראל, ושמחת התשובה על פני כל אחד מהם.

במשתה פורים כל בני הבית, ובראשם הילדים, נבחים אם הגיעו לדרגה שעלולים להתבלבל בין "ארו המן" לבין "ברוך

מצב רבואי סופרים

המן בתימן - מאת יוסף קאפח

לפני הפורים מטפלים הילדים בהכנת "המן", והוא דמות אדם שעושים מעץ, מלבישים אותו לבוש נאה בנוסח מלבושי הערבים, מדביקים בחורי עיניו, על ידי שעוה, קטנית אדמה הדומה לעינים, (ועל שם זה נקראת קטנית זו בכל ימות השנה "עיון המן", עיני המן), מרפבים דמות זו על גבי עגלה העשויה מקרש שטוח, שמתחתיה ארבעה גלגלים קטנים, באמצעיתה דמות סוס מעץ, ועל הסוס הזה מרכיבים את המן וגוררים מרכבתו דרך שחוק ובזוי ברחובות. ביום י"ג באדר יוצאים הילדים בהמוניהם לרחובות העיר, מסתובבים מרחוב לרחוב כשהם גוררים את מרכבות "המן" שלהם. יש שעוברים יחידים ויש מתארגנים לחבורות, קושרים את עגלות "המן" זו לזו, כמו שירת גמלים, אחד גורר והשאר הולכים אחריו ושרים "קדיא המן גא / פוק פרס ערגא / וקח ופתגא" (תרגומו: הנה המן בא, על סוסה צולעה. נבקע ויתפוצץ). כך ממשיכים עד לעת ערב, לבסוף תולים אותו זמן מועט על עץ ואחר כך מצניעים אותו לשנה הבאה. גרירת המן ותלותו מתלוות בפצוץ נפצים הנקראים "קריח". לפנים היו עושים פצצים אלה בעצמם, אך בזמן האחרון השתמשו בתוצרת הודית ופנית. לפנים היו הפצוצים נעשים בחשאי מפחד הערבים, אך בימינו היה נעשה הדבר בפרהסיה, הודות לאמאם, שהתיר הדבר על אף התנגדות ההמון הערבי, ונמוקו היה שזהו מנהג דתי של היהודים ואין למנועם מזה.

"הילדים את אחרת את פני המן וישתה אתו וישתה אתו וישתה אתו"

מאכלות ימין

קטע אלעאמל את הדיון, והודיע שהשיבה הבאה תתקיים ביום ראשון בלי נוכחות העדים, שאין עוד צורך בהופעתם.

במועד הנקוב השכימו יהודה ומוחמד והתייצבו בגפם בבנין אלמוחמה. העאמל פנה אל היהודי ואמר: "שמע יהודי! ארבעה מסלמים חשובים העידו שאתה חייב חמשה ריאל ללקאצי מוחמד, מה יש לך עוד לומר?"

היהודי התלבט. אם יאמר עוד שקר הם, מי יאמין לו? ואם יאמר שהערוק הוא הסבה, מי יאמין לו שמשלם נכבד ירצה לשותות ערוק ולעבר על מצות דתו? בשני המקרים הוא רק יחמיר את מצבו. תחת זאת הוא החליט לדבוק בגרסתו, ואמר בקול תחנון: "אדוני העאמל! אני לא חייב, והפלל עליה".

העאמל, בקול תקיף יותר, הקשה ואמר: "הרי ארבעה מסלמים חשובים ומכבדים העידו שאתה חייב, האם הם דברו שקר?" גערה תקיפה זאת בלבד את היהודי. הוא רצה לומר שהעדים אכן שקרו, אבל פחד להגיד זאת, פן יאשם בהטלת דפי במסלמים מאמינים. גידף אפוא הרע במעוטו. הוא יודה בקיום החוב השקרי וי.

"אדוני העאמל", אמר בקול בוכים, "אני איש עני, אבל תן לי שבוע ימים ואעשה חשבון לעצמי". המושל נאות לתת לו ארבע כפולות מזה שבוע, אבל לא היה בקד כדי לנחם את ערסו, את הקסר הוא היה חייב לשלם, בין במקדש ובין במאחר.

יום לפני חם הארבעה, שגר העאמל את החיל על קוזה להודיע לערסו, שעליו לחכות מחר להוד מעלתו מחוץ לבנין אלמוחמה, בשעה שהוא יוצא לטיוליו היומי, ושם למסר את הקסר.

למחרת היום, בעת שהעאמל עבר רכוב על סוסו מקד במלכותו, ראה את ערסו עומד בצד הדרך ורמז לו לגשת אליו. הוא עצר את סוסו ושאל את היהודי: "הבאת את הקסר?"

היהודי, בקול מוסר בקש מהמושל שיעשה עמו צדק מינימלי לפחות, ואמר: "שמע אדוני, בלי עדים ומועד, ליבע אלקאצי על דך שבועה אסלקת ממורה שאני חייב לו חמשה ריאלים, ואני אשלם מיד".

"זו זכותך" אמר אלעאמל, ופנה אל התובע שהיה נמצא גם הוא במקום: "מה אתה אומר, יא קאצי מוחמד?" - "אני מוכן להשבע" ענה בן הקאצי בלא להניד עפעף.

בו במקום, הניח העאמל את שרביט הטיול שבידו, עג עונה בקרעה וצוה על התובע לעמוד במקדו הפועל לשהקסר בידו. והוא נכנס, וחזר על דברי השבועה הגדולה שהקריא לו העאמל, מלה במלה, ובה בעת הרים היהודי את ידו על ראש מוחמד וסובבה שלש פעמים. בתם טקס השבועה שב ערסו אל ביתו עטוף גזון ואנחה על כספו שנחמס ממנו במקדו בידו בני עולה.

שבוע חלף, והנה מוחמד בן הקאצי, שהיה ממנה מטעם המלכות לתפקיד של שמאי, יצא תחלה לכפר מעארש הסמוך, לעשר את השדות והגרנות. הוא הספיק רק לבקר בגרן הראשון, וכשעבר לגרן השני, דרך על המושב שבקצה ערמת החטים - והפישו נחש. זעקות האמים שלו הדהדו בעמק הצר, והאפילו על קולות השירה של הפלאחים שבקעו מהשדות שבתחתיתו. יום וחצי התירס כבאבי תפת - ומת.

השמועה על מותו עשתה לה כנפים, וגם לבנין אלמוחמה הגיעה. אלעאמל, בהודע לו הדבר, צוה שוב על העספר [=החיל] עלי קוזה, להבהיל אליו את היהודי ערסו. וכשזה הופיע אמר לו העאמל בפנים חמורות סבר: "יהודי! שמע אלהים את תפלתך, וחמשת הריאלים שלך לא הלכו לחנם.

ערסו, אף שזעזע על האסון, העמיד פנים ושאל: "על מה אדוני מדבר?" אמר לו אלעאמל: "אלקאצי חלף, והוסר: 'אתה קנית את משפך בצדק, והאיש מכר את נשמתו בחמשה ריאלים'."

השופט והערק (על פי שלום בני משה, מתוך ספרו 'על כנפי דור')
באחד מילות הקנין עבר מוחמד בן הקאצי על אלדן ברחוב היהודים שבאלמוחמות, תוך שעיניו בולשות פנימה לבתים דרך כל חלון פתוח, ולפתע הן צדו את אשר בקש. הוא ראה בקבוקי ערק סדורים על מדף, בקומה השנייה, באחד מחדרי ביתו של היהודי יהודה ערסו.

להיותו למשקה האסור, דחפתו להכנס ולעלות לאותו בית בלי נטילת רשות. ומשעמד באמצע החדר וראה את הבקבוקים לפניו, בקש מערסו לתת לו בכסף בקבוק אחד. היהודי, שנחרד מבקשה מסכנת זאת (פי מכירת משקה משפר למסלמים, אסורה, והיא גררה בעקבותיה ענשי מאסר ליהודי, והחרמת כל מלאי המשקה שברשותו), סרב בכל תקף להענות לה. גם תחנוניו של בן הקאצי לכוסית אחת, לשבירת תאוותו, לא נענתה.

בתחושת זעם עזב מוחמד את המקום ויצא החוצה. ברחוב נתקל בארבעה מסלמים, והחל להכריז בצעקות: "אתם עדים שערסו חייב לי חמשה ריאלים וממאן להחזירם לי? ואלה, משנתם ליהודי, אמרו לו: 'אנו עדים'."

מציד בשמות העדים, הריץ גרליו מיד אל העאמל [=המושל ושופט] ומשהגיע אל החדר שלפני בנין אלמוחמה [=בית המשפט], צעק כמקבל לנגד חלון הדיון [=חדר השיבה] בו ישב העאמל: "יהודי פלוגי גול את כספי".

הוא הזמן לעלות, וחזר והשמיע באזני העאמל את אותה טענה. העאמל, כמתחייב מטענה מסוג זה, שלח את החיל על קוזה שהיה בקרבתו, להביא לפניו מיד את הנתבע היהודי. תוך שעה, התייצב היהודי ערסו במקום. בהגיעו שאל אותו העאמל: "מה הדבר הזה, יא יהודה? הנה אתה חייב חמשה ריאלים ללקאצי מוחמד, ולמה לא תשלם לו את כספי?"

ערסו, מבהל במקצת מהתרגיל שעשה לו בן הקאצי, ענה בקול שסוף ואמר: "אדוני, אני לא חייב לו אפילו בקשה ואחדה [=פרוטא אחת]. הוא נמנע מלגלות לעאמל את המסתתר מאחורי טענה מזוהת זו, כלומר הערק, מסבה מובנת. כיון שהנתבע הכחיש, הפסיק העאמל את הדיון, ובקש מהתובע להביא אליו מחר את העדים.

שני הצדדים עזבו את הדיון מרצים. התובע - על שום שנתבקש להביא עדים. והנתבע - על שום שעליתו של הגוי לא נתקבלה ללא הוכחות.

בהפתח הישיבה למחרת, כבר היו העדים נצבים בפתח הדיון. העאמל, שהתבונן בפניהם, נראה מפתע, כיון שהיו מחשוכי הערבים בעיר. גם היהודי, בראותו אותם, רעד עבר בבשרו מחשש לעדות שקר ועוות דין.

העאמל פנה אל העדים ושאל: "הנה אלקאצי טוען שהיהודי חייב לו חמשה ריאלים, מה אתם אומרים על פי? העדים אשורו את הטענה ואמרו: 'אמת הדבר, היהודי חייב, ואנו עדים על זאת'. חששותיו של יהודה ערסו נתאמתו, לדאבונו הגדול. בלא להוסיף מלה, וכלי לחקור את העדים,

פיצוח וששסוה

פתרו את השאלות הקשורות למגילת אסתר, מלאו את המשבצות, התאימו את המספרים לשורת המשבצות שלמטה ותגלו מה פרוש הפתגם השגור בפי אבותינו בתימן. שלחו ואולי תזכו...

הפתגם במקורו הוא: "מן לקצה אלחנש, כאף מן אלחבל"

1. המלה הראשונה של הפתיסה הנאמרת לפני קריאת המגלה

8	18	17	10	22	4

1	12	16	4

2. מהו זכור לטוב?
3. מה עונים הצבור לקורא לשאומר "ברכה אסתר?"

8	16	12	8

21	22	9	8	22	17	22	3

4. מהו שמה הנוסף של אסתר?
5. שם בנו השביעי של המן

15	7	19	8	22	2	21

3	5	21	19	22	6		

מציאו את הפתגם המסתתר!

7	10	4	8	18	19	12	4	6	19	21	4	18	17	18	15	21	18	21	1	19

זוכה החודש

הילד הנעים אליה מעודה הי"ו

בין הפותרים נכונה יגורל מכונאט מפאר,

את הפתרונות יש לשלח לשלמה מחפד - הגר"א 1 ראש העין.

נתן לממש את הזכיה ב"נוסח תימן" ביריבונים 26 בני ברק.

האכה ואנה

קריאת המגלה

נהוג להביא קטנים לבית הכנסת לשמע את קריאת המגלה, ואפילו שלא הגיעו לחנוך.

ברם, מקפידים מאד שלא יבלבלו את הקריאה ויפריעו לשמיעת הצבור ברעש כל שהוא, כיון שחובה לשמע כל מלה ומלה במגלה.

כמו כן, לא נהוג כלל להכות את המן באמצע הקריאה, כפי שנוהגים בני קהלות אחרות.

לעמדת קריאת התורה וההפטרה, בה מחנכים את הקטנים כיצד לקרוא, לא נהוג לחנך את הקטנים לקרא את המגלה.

גרגוש

כיסוי ראש מופאר כמנהג נשות מרכז תימן, ברקמות חושי כסף וזהב משולב עם פגיונים ותכשיט "אגראט" מתכתי מוזהב. מתאים לכל הגדלים והגילאים.

199 ש"ח

במחיר של: 400 ש"ח

המבצע מוגבל לתקופת פרטים ולא למשפחות ועד פורים דתשע"ח בלבד, עד גמר המלא.

ספרים * טליתות * דיסקים * לבוש תימני * גריל לפיתות * פלטה מותקפלת לשבת ועוד.

רחוב בירנבוים 26, בני-ברק א' ה' 10:00-21:00, יום ו' 9:00-13:00

טל: 053-3336661 03-6781444

נוסח רימן
המרכז להפצת ידועות תימן

מבצע על פורים